

УДК 316

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ І ОСНОВНИЙ ФАКТОР ГУМАНІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.

Савицька Л. І.,

викладач кафедри політології, соціології та соціальної роботи

факультету соціології і права

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут»

Стаття представляє сучасну трактовку поняття «фізичне виховання» і інших синонімічних термінів. Разом з тим підкреслюється, що фізичне виховання являється органічною складовою загального виховання і є педагогічним процесом, суттю якого є навчання, що спрямоване на засвоєння особистістю цінностей фізичної культури. Доведено, що метою фізичного виховання є формування фізичної культури особистості, саме гуманістичної її сутті, того аспекту загальної культури, що сприяє реалізації біологічного та духовного потенціалу людини.

The article presents the contemporary handling of the concept „physical education“ and other synonymic terms. Alongside with this it is being stressed, that physical education is the core ingrained constituent of the education and pedagogical process as a whole, the aim of which is the acquiring of the values of the physical culture by an individual person. It is proven, that the goal of the physical education is to form physical culture of the person, its very humanistic essence, of that cultural aspect, which facilitates realization of the biologic and spiritual potential of the human being.

В статті представлено сучасне тлумачення поняття «фізичне виховання» та інших синонімічних термінів. Разом з цим підкреслюється, що фізичне виховання являє собою органічний складовий елемент загального виховання і є педагогічним процесом, суттю якого є навчання, що спрямоване на засвоєння особистістю цінностей фізичної культури. Доведено, що метою фізичного виховання є формування фізичної культури особистості, саме гуманістичної її сутті, того аспекту загальної культури, що сприяє реалізації біологічного та духовного потенціалу людини.

Ключові поняття: фізкультурне виховання, фізичне виховання, спортивне виховання, фізичне вдосконалення, спортивність, спортивна культура, соціальна перспектива, гуманізація фізичної культури, Олімпізм.

Актуальність. Соціологічний аналіз фізичного виховання обумовлений нагальністю проблеми оздоровлення в країні, необхідністю ствердження здорового способу життя особливо в сучасних умовах панування ринкових відносин. Фізичне виховання забезпечує здоров'я, біолого-психологічні основи особи, формування та розвиток фізичних властивостей та талану людини, в чому полягає гуманістична суть фізичної культури.

Виховні функції фізичної культури, маючи свої особливості, виявляються у фізкультурному, фізичному, спортивному вихованні. Сучасні дослідники теорії фізичної культури, педагогіки, психології, соціології розрізняють з цього приводу поняття «фізичне виховання», «фізична підготовка», «фізкультурне виховання», «спортивне виховання», «фізична освіта», «фізкультурна освіта», «олімпійська освіта» тощо. Дехто ототожнює, наприклад, фізичне і фізкультурне виховання, виділяючи, при цьому як специфічне ще фахове спортивне виховання [1]. На практиці ж майже не розрізняється фізичне і фізкультурне виховання, хоча визначаються деякі відмінності між «фізкультурною освітою» як професійною підготовкою в спеціальних навчальних закладах і «фізичною освітою» як фізичним вихованням, як її означував ще П. Ф. Лесгафт.

Мета статті - за умов подальшої комерціалізації спорту все більше ігноруються ідеї здоров'я людини і тому з необхідністю постає проблема гуманізації фізичної культури, за умов якої фізичні якості людини, спортивні досягнення набувають соціальної значущості, загальнолюдського сенсу. Тому з позицій фізкультурного виховання ключовою ідеєю сучасності мають бути цінності розвитку людини.

Аналіз останніх досліджень та публікацій з проблеми.

Англійською мовою поняття, що цікавлять нас, представлені різним чином, але наголос робиться на конкретизації напрямків фізкультурної діяльності – «sport», «physical education», «physical training», «fitness» тощо.

Сучасне поняття «фізичне виховання» переважно тлумачиться як органічна складова частина загального виховання, як цілеспрямований і систематизований вплив на людину з метою її фізичного вдосконалення, формування у неї певних якостей, головне – розвиток фізичних, морально-вольових властивостей, професійно-прикладних навичок, рухових умінь, зміцнення здоров'я. Оскільки фізичне виховання є цілеспрямованим впливом, то воно являє собою педагогічно організований процес передачі нащадкам способів та знань фізичного розвитку. Ця народна спадщина заощаджує заняття фізичними вправами, рухами, цілими їх комплексами (легкоатлетичними, гімнастичними, хореографічними), що спеціально підібрані і мають природну основу. Це можуть бути різні види

спорту, туризм, військові вправи, танці, через сили природи загартування організму, дотримання положень гігієни, особистої, громадської, виробничої, побутової, тощо.

Мета фізичного виховання як фізичне вдосконалення реалізується через виконання системи взаємопов'язаних оздоровчих, розвиваючих, освітніх та виховних задач. Головними оздоровчими і розвиваючими задачами є: зміцнення здоров'я, загартування організму; гармонічний розвиток тіла, що включає пропорційні, симетричні форми, пластику рухів, та вдосконалення фізіологічних функцій організму; всебічний розвиток фізичних, психічних, духовних якостей; забезпечення високого рівня працездатності та творчого довголіття.

Отже, основними і найпершими засобами фізичного виховання є фізичні вправи, методика загартування – використання природних факторів (сонце, повітря і вода), дотримання правил гігієни.

Фізичне виховання здійснюється вже з народження дитини, є обов'язковим в дошкільних, середніх загальноосвітніх, професійних, вищих навчальних закладах. Воно є складовою частиною бойової підготовки в Збройних Силах України, без фізичного виховання не може бути навчання і виховання особового складу різних військових формувань. В умовах силових структур спостерігаємо спеціальну фізичну підготовку. Термін «фізична підготовка» підкреслює прикладний характер фізичного виховання.

Не останню роль у цьому процесі відіграють знання закономірностей впливу фізичних навантажень на людський організм, оволодіння методикою застосування фізичних вправ. Фізичне виховання, фізична освіта, за П. Ф. Лесгафтом, полягає у керуванні свідомо виокремленими рухами, пристосуванні їх до долання різних перешкод, долати їх вправно, завзято, привчаючись якнайшвидше, з найменшими зусиллями, ефективно та свідомо виконувати максимальні фізичні дії. Як і П. Ф. Лесгафт, великий український педагог С. Ф. Русова теж виходила із єдності фізичного і духовного розвитку особистості. При цьому вона оцінювала фізичні вправи як засіб не тільки фізичного, а й інтелектуального, морального, естетичного розвитку дитини, тобто виховання гармонійної людини, що включає: виховання індивідуальне, пристосоване до природи дитини; національне; відповідає соціально-культурним вимогам часу; вільне, незалежне від будь-яких урядових вимог, чи громадських організацій [2].

Як і П. Ф. Лесгафт, український педагог критикувала систему фребелівських [3] дитячих садків, які не відповідали вимогам правильного виховання і фізичному розвитку дітей. «Фребелівським іграм, – писала С. Русова, – бракує різноманітності в рухах: діти усе стоять або бігають, цебто увесь час тіло їх тримається прямо й спирається на ноги, через що діти втомлюються. Бажано, щоб у дітей рухи були й різноманітні, – щоб вони могли й лазити, й перекидатися, й гойдатися, й підвішуватися на руках, й лежати долі... Ріжні ігри, звісно, зміцнюють й різні м'язи, й викликають різні моменти розвитку інтелектуального» [4].

Виклад основного матеріалу.

Фізичне виховання сприяє засвоєнню людиною тих навичок, які стають для неї найкориснішими. Тобто, фізичне виховання являє собою, передусім, процес усвідомлення необхідності оволодіння системою раціональних, неодмінних для життєдіяльності способів управління своїми рухами, уміннями і відповідними знаннями. Це педагогічний процес, що спрямований на фізичне вдосконалення людини через опанування нею знань фізичних вправ та методики самостійного їх використання, підвищення надійності життєво важливих рухових умінь у складних умовах буття.

Спортивне виховання – це таке ж фізичне виховання, але обмежене, регламентоване змагальною діяльністю. Змагальна діяльність, скеровуючи зусилля спортсмена на перемогу, на досягнення високих результатів, створює особливі умови його існування, життєдіяльності, його буття, вона ставить підвищені, навіть граничні вимоги до функціональних можливостей людини, молоді чи старої, здорової чи з обмеженими можливостями, професіонала чи аматора, новачка чи ветерана. Передусім, спортивне виховання готує спортсмена до незвичайних, неординарних, іноді ексцентричних, неабияких фізичних, психічних, навіть, моральних навантажень, що, до речі, часто-густо може зашкодити здоров'ю.

Спортивне виховання формує у людини «спортивність» – таку якість, таку здатність, що у рівному протистоянні із суперником, вона (здатність) як сила спроможна схилити ваги, що визначають достоїнства конкурентів, на користь одного з них, саме того, кому у ході поєдинку вдалося віднайти та відмобілізувати відповідний «особистісний ресурс» [5]. Результатом спортивного виховання є високі вольові якості, причому, вони виявляють себе і як під час змагань, так і під час тренувань, власне, у спортсмена формується здатність концентрувати зусилля, спрямовувати їх на долання перешкод, що зустрічаються, коли прямуєш до необхідної спортивної мети.

Спортивне виховання формує спортивну культуру особистості: це створення бійцівського характеру, піднесення якостей спортивного лицарства та великодушності, оволодіння методиками тренування, самоконтролю, відновлення фізичних ресурсів, а також розвиток вольових характеристик – наполегливості у досягненні мети, організованості, дисциплінованості, зібраності, здатності до тривалого систематичного самовдосконалення, уміння перемагати та й програвати, не втрачати свого достоїнства і вірити в майбутній успіх.

Але, нажаль, спортивне виховання, формуючи необхідні змагальні якості, «забуває» про позаспортивне, тим більше післяспортивне життя людини, про своєрідність соціалізації особистості спортсмена. В радянські часи спортивні виховні функції характеризувалися переважно з позитивних

позицій, та й нині, як правило, засвідчується те, що людина, яка проходить і пройшла школу спорту, стає соціально активною, організованою, дисциплінованою, зібраною. Ідеалізація спортивних виховних функцій обумовлюється необхідністю загального гармонійного виховання, а конкретно, реально – завданням відволікти дитину від неконтрольованого негативного впливу «вулиці». Насправді ж серед колишніх спортсменів зустрічаються такі, що поповнюють кримінальний світ, сливаються, перебувають випадковими заробітками, обирають неprestижну професію у післяспортивному житті.

Психологи пояснюють це явище впливом очевидності спортивної мети, мети дії – і видимої, прямої, ось вона, тут і зараз (виховується швидкість реакції), і дещо віддаленої – конкретної перемоги в грі, матчі, турнірі, етапах чемпіонатів тощо. А відчуття соціальної перспективи, бачення подальших соціальних явищ, що не пов'язані із спортивною діяльністю, загальмовується, прямо кажучи, не акцентується в системі спортивного виховання: його, відчуття соціальної перспективи, не торкається спортивна діяльність і переважна більшість тренерів, основних суб'єктів спортивного виховання, не переймається питаннями морального, естетичного, розумового виховання, питаннями соціалізації спортивної особистості – тренера цікавлять, передусім, спортивні результати, а інтереси, потреби, попити особи – явище для тренера, спортивних функціонерів є вторинним.

Серед соціально-психологічних особливостей і як результат спортивного виховання дослідники називають «ранню соціальну зрілість». Життя людини складається із багатьох періодів – народження, дитинство, юність, зрілість, старість. Кожен віковий етап має свої особливості, специфіку, але всі вони разом становлять цілісний життєвий шлях, єдність якого обумовлюється спільністю спогадів, почуттям «Я», яке є постійним, не змінюється. Людина завжди у будь-якому віці залишається все тим же хлопчиком чи дівчинкою. Тобто, кожній людині властиві елементи своєрідного інфантилізму [6]. Спортсменів також характеризує потенційний інфантилізм, який може і зашкодити, і сприяти їхній подальшій соціальній адаптації. Справа у тому, як довго спортсмен перебуватиме в стадії дитячого віку, який характеризується: своєю субкультурою; залежністю від дорослих (дорослі виховують, карають, повчають, контролюють, зобов'язують, заохочують, пестять, причому, як вважають за потрібне); специфічним почуттям часу – сьогодення, тут і зараз (як, до речі, і видима, пряма мета спортсмена – саме тут криється причина подальшої важкої адаптації до нових умов життя, спортсмен і взагалі дитина не задумується над майбутнім); егоцентризмом – «я – найголовніший центр, навколо якого буде весь світ».

Дитинство – це період первинної соціалізації. І розкриваючи особливості становлення людини в спорті, слід, на нашу думку, виходити саме з цього положення – первинної соціалізації, а не «ранньої соціальної зрілості». Соціальна зрілість за суттю відрізняється від соціалізації. Школяр-відмінник спеціалізованої гімназії на зорі свого життя соціально визріває, удосконалюється, переконується у необхідності просто пристойно вчитися. Дитина-бомж теж рано набуває відповідної соціальної зрілості. Але вони не стають соціально зрілими особистостями. Так і популярність дитини-спортсмена не є чинником «ранньої соціальної зрілості». Соціальна зрілість характеризується досягненням «астме» – верхівки років, розквітом особистих сил і здібностей, максимальної продуктивності індивіда; соціально зріла особистість всебічно включена в суспільну діяльність; вона самостійна, відповідальна за інших, в змозі передавати свій соціокультурний досвід; їй властиве сформоване «Я» – себе знає, об'єктивно оцінює, розраховуючи свої сили, діє раціонально; здоровий прагматизм детермінується тверезим розумом. Психологічна модель зрілості виглядає таким чином: стабільні уявлення особи про себе, максимальна саморегуляція, адекватна адаптованість до оточуючого світу.

Безумовно, життя спортсмена характеризується популярністю. Людина в спорті рано стає відомою, званою, її, так би мовити, впізнають на вулиці, з нею вітаються незнайомі, фанати беруть автографи. Причому, таке явище притаманне і мистецтву. Але популярність не є атрибутом спортивного, чи співочого, або хореографічного виховання. Популярність обумовлюється суспільним сприйняттям, соціальною оцінкою, соціальним статусом тієї чи іншої форми діяльності. Сама діяльність, а не спортивне виховання, продукує винятковість її місця в суспільстві, що може призвести до зіркової хвороби, або навпаки – до активізації фізичних, психічних, моральних, розумових сил, до досягнення нових висот. Але це залежить від загального виховання, в системі якого спортивне виховання, безумовно, посідає своє специфічне, не останнє місце.

Поняття «фізкультурне виховання», на нашу думку, є загальнішим від інших, включає інші види у свою змістовну структуру. Фізкультурне виховання означається впливовим механізмом формування особистісної фізичної культури, тобто фізкультурного світогляду людини. Це процес і результат цілеспрямованого впливу на розвиток особистості через засвоєння нею фізкультурного ціннісного потенціалу. Фізкультурне виховання є провідним напрямом і основним механізмом впровадження в життя ідеалів, принципів фізичної культури, є її невід'ємним елементом. Воно становить органічну частину загального виховання.

Основними показниками фізичної культури як особистісних властивостей, як рис фізкультурного світогляду, «фізкультурної ментальності» людини, що стає результатом виховного впливу є: рівень знань із сфери фізичної культури; постійне піклування про свій фізичний стан; вміння та готовність надавати допомогу іншим щодо оздоровлення та фізичного вдосконалення (вміння не хворіти); вміння ефективно застосовувати засоби фізичного виховання.

Отже, фізкультурне виховання ґрунтується на головних принципах, основних положеннях, без яких втрачається сенс цього процесу:

Принцип зв'язку фізкультурного виховання з практикою життя.

Принцип оздоровчої спрямованості фізкультурного виховання, де має бути наголос на здоров'я заощадження, здоров'я збереження та здоров'я творення.

Принцип всебічного і гармонійного розвитку особистості. Хоча цей принцип стосується загального виховання, все ж таки органічно він охоплює фізичний розвиток людини, оскільки відображає біологічну закономірність – потребу у злагодженості, гармонії людського організму, у єднанні всіх систем і органів людини, яка і в соціальному сенсі, і в біологічній єдності своїх особливостей, характеризується як особистість, як єдиний біосоціальний індивід.

Попередній принцип обумовлюється дією хоч і старого, такого що був популярним за радянських часів, але й нині не втратив своєї нагальності та ефективності у вихованні, принцип комплексного підходу до вирішення завдань фізичного, розумового, морального, естетичного, трудового виховання.

Єдність цих принципів забезпечує гуманізацію фізичної культури. Тільки за таких умов розвинуті фізичні якості, навички, уміння людини, спортивні досягнення набувають соціальної значущості, суспільної цінності та загального людського сенсу. Тому з позицій фізкультурного виховання ключовою ідеєю сучасності мають бути цінності розвитку людини.

Фізкультурне виховання – це своєрідний педагогічний процес, що вирішує відповідні освітні завдання. Воно тісно пов'язане із навчанням. Цей елемент фізичного виховання – засвоєння знань, просвітництво, освіта, стосується такого аспекту фізичної культури як фізична або фізкультурна освіта. Віддамо данину історії – згадаймо благородну долю гуманістів, яким судилося нести знання людям. В організації фізкультурної освіти також виявляється гуманізм, соціальна значущість явища фізичної культури.

В дорадянські часи основи фізичної освіти і взагалі фізичного виховання розроблялися нашим видатним співвітчизником М. І. Пироговим. Знову згадаймо П. Ф. Лесгафта, який вперше застосував термін «фізична освіта» і його праці «Сімейне виховання», «Керівництво з фізичної освіти дітей шкільного віку» та інші свідчать про важливість у вихованні, у гармонійному розвитку дитини, єднання фізичних і розумових сил за провідної ролі свідомості.

Нині у всіх навчальних закладах, від дошкільних до вищих, здійснюється процес фізичного виховання через навчальну дисципліну «Фізична культура». Успішним буде це навчання, коли яскраво засяють ідеї заощадження здоров'я, здоров'я збереження та здоров'я творення. Гуманізація фізичної освіти, і взагалі фізичного виховання, можлива лише на ненасильницькій основі, через формування позитивної мотивації. Педагогічна наука обґрунтовує гуманізацію фізичного виховання необхідністю таких компонентів:

елемент емоційності – радість, задоволення, причому, не тільки від спортивних занять, виконання фізичних вправ, а від оволодіння знаннями, інформацією про фізичну культуру, її історію, про героїчні, благородні, звитяжні вчинки та явища;

компонент гедонічний [7] – почуття природного задоволення від рухової діяльності, насолода від фізичних занять;

компонент раціональності – означає необхідність корисності, розумності для людини;

компонент гносеологічний – тобто задоволення потреби у пізнанні навколишньої реальності, у самопізнанні.

Ефективність та привабливість фізичного виховання окрім усього обумовлюється ще олімпізмом, його ідеями, які орієнтовані на всебічний гармонійний розвиток особистості, на романтику суперництва, героїчного благородства, гармонію тіла, духу і розуму. Через цінності олімпізму здійснюється розуміння необхідності та значущості фізичного самовдосконалення. Ідеали олімпізму сприяють і фізичному, і моральному, і естетичному вихованню людини. Сучасному світові олімпізм необхідний як життєвий філософський стандарт, як норма для створення способу життя, як основа такого буття, що побудоване на повазі до загальних моральних положень, на поєднанні спорту із освітою, культурою, мистецтвом.

Нині особливо актуальними у виховному процесі стають принципи олімпізму. Олімпійське виховання здатне змінити, поновити ті моральні домінанти, що стихійно формуються в сучасних умовах розбрату національних, політичних, ідеологічних, релігійних ідей і технологій. Більш того, олімпійське виховання активно впливає на самосвідомість українців: олімпійські, спортивні успіхи земляків, підйом Прапора та звучання державного Гімну на честь переможців викликає почуття гордості за свою батьківщину, за свій народ, причому, і у спортсменів, і в уболівальників, і у кожного члена суспільства.

Роз'яснення і пропаганда гуманістичних ідеалів і загальнолюдських цінностей відповідно до основ олімпізму, його теорії та практики, олімпійських змагань, ритуалів, традицій, фактів, прикладів та документів, мистецьких витворів, що торкаються олімпійської давнини та сучасності, ефективно здійснюється системою олімпійської освіти [8]. Олімпійські освітні та практично-виховні програми із залученням олімпійців сприяють вихованню дітей і молоді в олімпійському дусі. Олімпійські освітні програми окрім цього стимулюють молодь до вивчення культури інших народів, іноземних мов, наголошують на нагальності проблем здоров'я, здорового способу життя, освіти, екології.

Питання олімпійської освіти вперше були обговорені 1897 року на 3-й сесії Міжнародного олімпійського комітету в Гаврі (Франція). Система олімпійської освіти явище планетарного значення: до неї включено функціонування різноманітних світових і національних організацій, серед яких – Олімпійський музей, Міжнародний комітет П'єра де Кубертена, Міжнародна олімпійська академія (МОА), національні олімпійські академії (НОА), національні федерації з видів спорту, міжнародні і національні центри олімпійських досліджень і освіти, навчальні заклади всіх рівнів та інші установи та організації. В Україні, наприклад, в середніх та вищих навчальних закладах олімпійську тематику включено до теоретичного розділу навчальних програм з фізичного виховання, впроваджено навчальну дисципліну «Олімпійський спорт», створено кафедри олімпійського спорту, що виконують як освітні, так і дослідницькі функції.

Важливу місію вивчення, дослідження і розповсюдження знань про суспільно-культурну значущість олімпізму, олімпійського руху виконують міжнародні і національні центри олімпійських досліджень та освіти, серед яких найбільшими є: Центр олімпійських досліджень в Лозанні, що працює при Олімпійському музеї; Центр олімпійських досліджень Автономного університету Барселони; Міжнародний центр олімпійських досліджень Університету Західного Онтаріо в Канаді; Німецький олімпійський інститут; Центр олімпійських досліджень Університету Нового Уельсу в Австралії; Аргентинський центр олімпійських досліджень; Італійський спортивний центр олімпійських досліджень; Центр олімпійських досліджень та освіти України – Національний університет фізичного виховання та спорту України, м. Київ (Центр було створено 1992 року на базі названого Національного університету; він об'єднує кафедру олімпійського спорту НУФВСУ, видавництво «Олімпійська література», олімпійську бібліотеку, музей Олімпійської слави).

Особливе місце у розвитку олімпійського виховання і популяризації олімпійської освіти належить Міжнародній олімпійській академії. Діяльність МОА контролюється Міжнародним олімпійським комітетом та НОК Греції. В 1967 році було навіть створено спеціальну комісію МОК по Міжнародній олімпійській академії та олімпійській освіті, до складу якої включено представників національних олімпійських комітетів, міжнародних спортивних організацій.

Першим директором Міжнародного олімпійського інституту (його було створено в Берліні 1938 року) став професор Карл Дієм, який, скориставшись ситуацією, що склалася у зв'язку з проведенням Ігор XI Олімпіади в Берліні (1936 р.), активізував заснування самого інституту, а також Олімпійського музею та запровадив журнал «Olympic Review». Інститут спрямував свою діяльність на дослідження актуальних питань олімпійського руху, історії Олімпійських Ігор. У зв'язку із цим друкувалися статті, залучалися іноземні автори, проводилася лекційна робота, оброблялися статистичні дані, сформовано було архів олімпійського руху. Професор К. Дієм постійно виношував ідею Олімпійської академії в грецькій Олімпії: «Олімпію слід зробити центром духовної культури, оскільки це місце приваблює своїм показним видом та урочистістю. Саме тут має бути створено Олімпійську академію, подібну до академії Платона, де молодь з високими стандартами фізичного та інтелектуального розвитку із усіх країн світу могла б спілкуватися з молодими художниками, щоб знайомитися з вічними творіннями античності, які є інтелектуальними і художніми скарбами (відвідування музеїв Олімпії залишає незабутнє враження), в той же час вивчати принципи і практику всеохоплюючого фізичного виховання на тому ж самому місці, де проводилися Олімпійські ігри»[9].

В основному МОА представлена діяльністю як міжнародного культурного центру, що покликаний берегти та розповсюджувати дух олімпізму, вивчати та реалізовувати суспільні та виховні принципи Олімпійських ігор, консолідувати різні сили навколо олімпійської ідеї. Основою олімпійської освіти стали теорія і практика олімпізму. МОА діє як:

- міжнародний академічний центр олімпійської освіти та досліджень;
- міжнародний форум для вільного обміну думками щодо олімпійського життя; це форум молоді всього світу, спортсменів, спортивних функціонерів, вчених, педагогів, діячів культури та мистецтва (МОА щорічно організує міжнародні, суспільно всеохоплюючі сесії студентської молоді, аспірантів і докторантів, президентів та представників національних олімпійських академії, комітетів, спортивних федерацій, викладачів навчальних закладів всіх рівнів, спортивних службовців, лікарів, тренерів, суддів, спортивних журналістів та самих спортсменів – учасників Олімпійських ігор);
- авторитетний агент збереження і пропаганди ідей олімпійського руху в світі;
- засіб застосування знань та олімпійського досвіду у різних країнах; механізм консолідації діяльності національних олімпійських академії та інших інститутів, основним призначенням яких є олімпійська освіта та засіб надання всебічної допомоги у цій справі;
- фактор соборності людей всього світу в дусі дружби і співробітництва;
- головний науковий дослідник у сфері олімпізму, засіб реалізації ідеї підвищення ролі олімпізму в розвитку сучасного суспільства.

Основними напрямками, аспектами діяльності МОА є такі: історично-гуманістичні, соціально-економічні, політико-правові, технологічні, організаційні, які торкаються питань цінностей олімпізму, розширення його географії, ствердження власного статусу, волонтерства і спонсорства у спорті, активного взаємопроникнення грецького суспільства і міжнародної спільноти, розвитку інформаційних технологій, Інтернету, кабельного та супутникового телебачення, розширення інформаційного середовища, технології спортивної підготовки, розробки та вдосконалення спортивного обладнання для людей з особливими потребами та багато інших.

Діяльність МОА характеризується стратегічними можливостями, до яких належать кадрові, фінансові ресурси, споруди та будівлі в Олімпії, ділова репутація серед різних інституцій та учасників олімпійського руху, НОКами та національними олімпійськими академіями, академічними та освітніми установами тощо. Значний внесок в авторитет МОА робить волонтерська діяльність таких видатних професорів, як Н. Мюллер, Б. Хенрі, Б. Холлиган, Б. Теодоракіс та багатьох інших.

Перші національні установи, що займалися олімпійською освітою, почали з'являтися в 60-х роках минулого століття. Першою і вдалою виявилася національна олімпійська академія в Іспанії (1968), що діяла в мадридському Національному інституті фізичного виховання; потім були в США (1976); на острові Тайвань, Японії, Чилі, Єгипті, Еквадорі. На початок 1989 року нараховувалося 45 національних олімпійських академій, головним завданням яких, безумовно, була реалізація олімпійських освітніх програм.

Дієвим партнером МОА є Олімпійська академія України, що була створена у вересні 1991 року і відповідно до рекомендацій Міжнародного олімпійського комітету її призначенням стало сприяння розвитку і зміцненню олімпійського руху в нашій країні, духовного збагачення людей, у світлі ідеалів олімпізму поширенню обміну цінними доробками національної культури. Академія є самостійною громадською організацією і діє під кураторством Національного олімпійського комітету України. Керує роботою ОАУ виконавчий комітет і Президент, функції якого успішно виконує професор М. М. Булатова.

Постійно перебуває в центрі уваги академії пропаганда знань про олімпійський спорт, його ідеали, історію, про зірок світового спорту, найперше, серед дітей, учнівської молоді; зосереджуються сили на підготовці українського юнацтва до участі в спортивних змаганнях, міжнародних культурно-освітніх форумах. Аспіранти, молоді вчені, спортивні журналісти, олімпійські медалісти – представники різних регіонів України беруть активну участь у міжнародних сесіях, семінарах, конференціях.

Академія проводить значну роботу з наукового і методичного забезпечення в цілому системи олімпійської освіти. В полі зору академії різноманітна тематика наукових досліджень, розробок – від методики використання освітніх знань в сучасному спорті, дидактики спорту, шляхів вдосконалення освітнього процесу, гуманізації освіти до гуманізації в інвалідному спорті, ролі національних традицій у процесі виховання молоді, оздоровчої фізичної культури та багато-багато інших. Налагоджені міжнародні зв'язки, двосторонні відносини з олімпійськими академіями Бельгії, Греції, Китаю, Ірану, Колумбії, Польщі, Словаччини, Туреччини, Угорщини, Чехії та ін.. Отже, Олімпійська академія України завжди визначається значущістю своєї діяльності, її робота є позитивною і такою, що високо підносить прапор олімпійського руху в Україні.

Висновки. Таким чином, сучасне широке розуміння поняття «фізичне виховання» означає органічний складовий елемент загального виховання; це педагогічний процес, суттю якого є навчання, що спрямоване на засвоєння особистістю цінностей фізичної культури. Інакше кажучи, метою фізичного виховання є формування фізичної культури особистості, тобто гуманістичної її сутті, того аспекту загальної культури суспільства, що сприяє реалізації біологічного та духовного потенціалу людини.

Література.

1. **Лубышева Л. И.** Современный ценностный потенциал физической культуры и спорта и пути его освоения обществом и личностью // Теория и практика физической культуры. – 1997. – № 6. – С. 10 – 14.

2. **Русова С.** Вибрані педагогічні твори. – К., 1996. – С. 44 – 49.

3. **Фребель Фридрих Вильгельм Август** (21.04.1782 – 21.06.1852) – німецький педагог, теоретик дошкільного виховання, сприяв оформленню дошкільної педагогіки як самостійної галузі знань, створив ідею «дитячого садка», ґрунтував свою педагогічну теорію на певному містицизмі, на ідеалізмі Гегеля. Хоч Ф. Фребель і зробив достойний внесок у світову педагогіку, але деякі положення його педагогічної системи критикувалися: діяльність дитини надто регламентується; життя дитини обмежується дидактичним матеріалом; навіть у грі дещо спростовується свобідна творчість дитини і т. ін..

4. **Русова С.** Вибрані педагогічні твори. – К., 1996. – С. 80.

5. **Визитей Н. Н.** Социология спорта. – К., 2005. – С. 190 – 200.

6. **Інфантилізм** (від лат. *infantilis* дитячий) – затримка у розвитку, збереження у дорослих осіб фізичних або психічних рис, що властиві були їм у дитячому віці. Така відсталість може бути загальною, частковою через певні фізіологічні або психічні порушення. Іноді так називають людину, яка «впадає в дитинство».

7. **Гедонізм** (від грец. *насолода*) – етичне вчення, відповідно до якого насолода є вищим благом і метою людського життя; те, що приносить насолоду, є добром, а явища, які обумовлюють страждання, розцінюються як зло. Можливо саме тут ховається одна з причин негативної реакції тих, хто програв у спортивній боротьбі, хто постраждав від протистояння, чиї не виправдалися надії при уболіванні за свого кумира.

8. Див.: **Система олимпийского образования // Олимпийский спорт:** в 2-т. / В. Н. Платонов, С. Н. Бубка, М. М. Булатова и др.; [под общ. ред. В. Н. Платонова]. – К., 2009. – Т. 2 – С. 671 – 684.